

Research Article

<http://isoedmag.ir>

مقاله علمی پژوهشی

صفحه ۵-۲۰

عنوان: طراحی الگوی اجرایی مدرسه شاد مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

محسن وحدانی^{۱*}، زهرا تسلیمی^۲، مهران اسدی مرغملکی^۳، نجمه رضاسلطانی^۴اطلاعات مربوط به
مقاله

چکیده

هدف از این پژوهش طراحی الگوی اجرایی مدرسه شاد مبتنی بر سند تحول بنیادین بود. روش پژوهش کیفی و در سه مرحله انجام شد: ۱- تحلیل محتوای اسناد بالادستی ۲- انجام مصاحبه با ۱۵ نفر از خبرگان ۳- جمع‌بندی و انطباق‌پذیری فرهنگی و اجرایی با استفاده از تکنیک دلفی با مشارکت ۸ نفر از خبرگان. بر اساس یافته‌های این پژوهش کنشگران اساسی مدرسه، محیط مدرسه، مدیریت و راهبری تربیتی، برنامه‌های درسی و تربیتی و سیاست‌گذاری کلان ۵ محوری هستند که می‌تواند زمینه نشاط و شادابی را در مدرسه فراهم کنند. منظور از کنشگران، دانش‌آموزان، اولیای مدرسه، خانواده و افراد جامعه هستند. در محور محیط مدرسه دو مقوله اصلی فضای کالبدی، تجهیزات و فناوری و جو و فرهنگ مدرسه بر نشاط مدرسه تأثیرگذارند. در محور مدیریت و راهبری تربیتی ۳ مقوله اصلی برنامه‌های فرهنگی - تربیتی، توجه به نیازهای جسمانی و روان‌شناختی دانش‌آموزان و رهبری اثربخش مطرح شد. در محور برنامه‌های درسی و تربیتی نیز دو مقوله اصلی راهبردها و روش‌های آموزشی و اصول و رویه‌های حاکم بر فرایندهای آموزشی - تربیتی ارائه شد و نهایتاً در محور سیاست‌های کلان، ابعاد مالی، پشتیبانی، و رفاهی، نیروی انسانی، مدیریتی و ساختاری و آموزشی مطرح شد. نتایج این پژوهش به سیاست‌گذاران، مدیران و معلمان پیشنهاداتی را ارائه می‌کند تا بر مبنای آن زمینه‌ها و شرایطی را فراهم کنند تا مدارس شاد و پرنشاطی را داشته باشیم.

کلید واژگان
نشاط، دانش‌آموز،
بهزیستی، تربیت.

۱. نویسنده مسئول: استادیار مدیریت ورزشی، گروه رفتار حرکتی و مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

m.vahdani@spr.ui.ac.ir

۲. گروه آموزش تربیت بدنی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵، تهران، ایران. رایانامه: z.taslimi@cfu.ac.ir

۳. دکترای برنامه ریزی درسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان، ایران. رایانامه: pana4.ir@gmail.com

۴. دکترای مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. n.rezasoltani@gmail.com

مقدمه

یکی از محورهای اساسی در مبانی تربیت، مبانی انسانشناختی است. انسانشناختی بخشی از مباحث هستیشناختی است که درباره انسان به عنوان یکی از عناصر سه گانه هستی (خدا، عالم و انسان) بحث میکند. در مبانی فلسفی از تربیت، انسان موجودی است دارای استعدادهای طبیعی متنوع و عواطف و تمایلات گوناگون (مانند شادی، شهوت و...) که میتوانند در هر جهت فعلیت یابند و تاثیرگذار باشند. لذا ضرورت دارد این عواطف و هیجانات در مسیر کمال شایسته انسان حرکت کند. علاوه بر آن در مبانی اساسی تربیت رسمی و عمومی (به عنوان بخشی از فلسفه تربیت) نیاز به توجه به مبانی روانشناختی نیز میباشد تا بتوان بر اساس آن شناخت کافی از ویژگیهای گروه خاصی (کودکان و نوجوانان) را هم داشته باشیم. روانشناسی که دانش تجربی است، تصویر روشنتری از چگونگی حیات آدمی را (در بعد روانشناختی) ارائه می دهد. بنابراین در تدوین فلسفه تربیت رسمی و عمومی نمیتوانیم به دستاوردهای دانش معاصر روانشناسی بیتوجه باشیم (مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰).

یکی از مهم ترین محورهایی که در حوزه روانشناسی همواره مورد توجه محققین بوده است، مقوله شادی است. از شادی اغلب به عنوان یک اصطلاح بهزیستی ذهنی در روانشناسی تعریف می شود. به باور بدری^۱ و همکاران (۲۰۱۸) شادی هیجانی است که با سایر احساسات مثبت ترکیب می شود، زمانی که عواطف مثبت یک فرد بسیار بیشتر از احساسات منفی او باشد و رضایت او از زندگی بالا باشد، منجر به بهزیستی ذهنی در وی می شود. «زندگی شاد» مؤثرترین راه برای جلوگیری از بسیاری از مشکلات اجتماعی مانند خودکشی، اعتیاد، افسردگی و حتی مشکلات جسمی است (وان هال^۲ و همکاران، ۲۰۱۷).

محیط مدرسه به عنوان مبنایی برای محیط روانی عمل می کند. علاوه بر این، مدرسه بر احساسات، نگرش ها و رفتارهای دانش آموزان تأثیر می گذارد (رینولدز^۳ و همکاران، ۲۰۱۵)؛ لذا یکی از عناصر مرتبط روانی، شادی و نشاط است. از دیدگاه کالپ^۴ (۲۰۲۰) مدرسه شاد مکانی است که در آن هر کس احساس تعلق دارد به گونه ای که در آن احساس خوشایند، رضایت و امنیت می کند. پژوهشگران از شادی به عنوان ابزاری برای تسهیل آموزش موثر یاد می کنند (فوکی ادس^۵ و همکاران، ۲۰۱۳). اعتقاد عمومی بر این است که شادی نقش مهم و اساسی در بهزیستی و انگیزه کودکان مدرسه های دارد (داتو^۶ و همکاران، ۲۰۱۷).

پیامدها و کارکردهای شادی در مدرسه نیز مورد بررسی قرار گرفته است. از دیدگاه انگلس^۷ و همکاران (۲۰۰۴) شادی شاخصی است که باعث می شود دانش آموزان خود را بهتر و با اعتماد به نفس بیشتر احساس کنند و تصویر عمومی مثبتی را برای آنها به ارمغان می آورد. عواملی مانند مدرسه، خانواده و رسانه نیز بر احساسات و درک شادی دانش آموزان تأثیر می گذارد (انگلز^۸ و همکاران، ۲۰۰۴). شادی در مدرسه شامل عواملی است که در نتیجه انسجام بین همه عوامل محیطی، نیازهای شخصی

1. Badri
2. Van Hal
3. Reynolds
4. Calp
5. Fox Eades
6. Datu
7. Engels
8. Engels

دانش‌آموزان و انتظارات آنها از مدرسه منجر به ظهور احساسات مثبت می‌شود (ارستین و توپالوژلو^۱، ۲۰۱۷). دمیرتاس^۲ (۲۰۰۶) معتقدند که مدرسه باید یک محیط آموزشی شاد و محیط اجتماعی برای دانش‌آموزان فراهم کند تا موفقیت آنها افزایش یابد. آکیورک^۳ (۲۰۲۲) بر این باور است که با افزایش سطح جو مدرسه، میزان شادی مدرسه نیز افزایش می‌یابد. برخی تحقیقات محیط فیزیکی را به عنوان یک عنصر شادآفرین مورد کنکاش قرار داده اند. مثلاً گودال^۴ (۲۰۱۶) معتقد است محیط و فضای باز مدارس نقش موثری در کیفیت یادگیری دانش‌آموزان دارد. و سلیوس^۵ و همکاران (۲۰۱۸) بیان داشتند محیط‌های طبیعی مانند چمن، تپه، درخت، گل، بوته، شن و آب در مدارس می‌توانند فرصت‌هایی مطلوبی برای تحقق فعالیت‌های یادگیری ایجاد کنند. هاکوگنگاس و پوهاکا^۶ (۲۰۲۱) نشان دادند که طبیعت منجر به ایجاد نشاط و شادابی در دانش‌آموزان می‌شود. برخی از محققان نیز بر فاکتورهای تربیتی تأکید دارند. به‌عنوان مثال داس^۷ (۲۰۱۳) معتقد است که یکی از فاکتورهای شادابی مدارس تعامل معلم و دانش‌آموز است. دانش‌آموزان از معلمان انتظار دارند که آنها را هدایت و راهنمایی کنند و به حل مشکلات آنها کمک کرده و در آنان انگیزه ایجاد کنند. به باور وی دانش‌آموزان از معلمان انتظار دارند که موضوعات را با روش‌های مختلف تدریس توضیح دهند. با این حال، معلمان عموماً سخنرانی و تکنیک‌های پرسش‌وپاسخ را ترجیح می‌دهند. برخی دیگر از پژوهشگران نیز منبع شادی در دانش‌آموزان را معلمان می‌دانند. وان هال^۸ و همکاران (۲۰۱۷) معتقد است که تأکید بیشتر بر رفاه معلمان دبستان، ممکن است سرمایه خوبی برای نسل آینده نوجوانان شاد باشد. برخی دیگر از پژوهشگران عوامل فردی دانش‌آموزان را بر شادی مدارس دخیل می‌دانند. به عنوان مثال وورین^۹ و همکاران (۲۰۲۱) معتقدند که شخصیت هم با تعامل در مدرسه و هم با احساس شادی در مدرسه مرتبط است که هر دو به شادی عمومی کمک می‌کنند. فقدان شادی در مدارس مشکل اصلی بسیاری از سیستم‌های آموزشی است که به‌ندرت موردتوجه قرار گرفته است (گیوبلهرم و دفریتاس^{۱۰}، ۲۰۱۷). فراهم سازی محیط‌های آموزشی با نشاط می‌تواند زمینه ساز افزایش کیفیت یادگیری در دانش‌آموزان باشد. این موضوع در گزاره‌های متنوعی در اسناد بالادستی نیز تأکید شده است. به عنوان مثال در راهکار ۲-۲ سند تحول بر مراسم نشاط انگیز تأکید شده است. همچنین در حدود و قلمرو ساحت زیستی و بدنی «حفظ شادابی در زندگی و برخورداری از رفاه و سلامت» مورد تأکید قرار گرفته است. در همین سند یکی از وظایف زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری «زمینه سازی برای ایجاد نشاط و شادابی در متربیان و تقویت سلامت آنان با لحاظ نمودن عناصر هنری در فضاهای تربیت» ذکر شده است (مبانی نظری سند تحول بنیادین، ۱۳۹۱).

1. Erçetin & Topaloğlu
2. Demirtaş
3. Akyürek
4. Goodall
5. Wesselius
6. Hakoköngäs & Puhakka
7. Dös
8. Van Hal
9. Vuorinen
10. Guilherme & de Freitas

علی رغم تأکیدات سند تحول بنیادین در خصوص شادابسازی مدارس و تبیین عناصر مرتبط با این موضوع در سند مذکور، باید اذعان نمود که گزاره ها و عبارات سند اغلب به صورت کلی و یا هدف محور بوده تا عملیاتی. علاوه بر آن مخاطب اصلی سند به صورت کلی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی است نه مدرسه به صورت خاص. لذا این یک خلا پژوهشی ایجاد میکند که چگونه میتوان فاصله میان استانداردها (انتظارات مندرج در سند) و وضعیت کنونی مدارس را در خصوص عناصر نشاط و شادابی کاهش داد. بدیهی است برای دستیابی به این هدف باید الگوی اجرایی طراحی کرد که در سطح مدرسه و با مخاطب مدرسه پیاده سازی شود.

برآیند پژوهش های صورت گرفته در زمینه نشاط و شادابی در محیط مدرسه و تأکید اسناد بالادستی بیانگر نقش مؤثر این مقوله در ابعاد مختلف تربیتی و رشد دانش آموزان است. از سویی تاکنون پژوهشی که بتواند مدل اجرایی شادابسازی مدارس ارائه کند، یافت نشد؛ لذا ضرورت دارد این پژوهش با توجه به شرایط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی کشور انجام پذیرد تا هم بر تأکیدات و راهکارهای سند تحول عمل شده باشد و هم فرصت های تربیتی مطلوب تری برای دانش آموزان و نشاط و شادابی آنان ایجاد شود؛ لذا هدف از این پژوهش طراحی الگوی مدرسه شاد مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است.

روش شناسی

روش پژوهش کیفی و در سه مرحله انجام شد:

- ۱- تحلیل محتوای اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش: در این گام پژوهشگران مفاهیم و مقوله های اسناد تحولی را که با شادی در مدرسه مرتبط بودند را استخراج کردند. روش پژوهش در این بخش کیفی از نوع تحلیل محتوا بود. در این مرحله نمونه پژوهش شامل سه سند اصلی و بالادستی وزارت آموزش و پرورش می باشد: ۱- مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تربیت رسمی و عمومی، ۲- راهکارهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، و ۳- برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران. بدیهی است، با توجه به اهمیت موضوع روش نمونه گیری تمام شمار است به گونه ای که تمام صفحات هر سه سند بررسی و تحلیل شد.
- ۲- انجام مصاحبه با خبرگان: ابزار این مرحله مصاحبه های نیمه ساختاریافته بود. در این مرحله مشارکت کنندگان (نمونه) شامل متخصصان حوزه های علوم تربیتی، روان شناسی، فلسفه تعلیم و تربیت، برنامه ریزی درسی، مدیریت آموزشی، آموزش ابتدایی بودند. روش نمونه گیری غیر تصادفی و هدفمند بود. تعداد افراد نمونه تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. معیار ورود به تحقیق داشتن تحصیلات دکترای تخصصی در یکی از رشته های تحصیلی وابسته و بهره مندی از سوابق علمی یا تجربی در حوزه آموزش و پرورش بود. معیار خروج نیز عدم تمایل افراد، نداشتن زمان برای مشارکت، عدم تخصص در زمینه های فوق بود. در این مرحله ۱۵ نفر مشارکت داشتند. داده ها با استفاده از روش تماتیک (تحلیل مضمون) تحلیل شد. این روش یکی از مهم ترین روش ها در پژوهش کیفی است. به کمک این روش می توان به الگوهای موجود در داده ها که متن یا مصاحبه هستند پی برد. تم در اصل، مهم ترین پاسخ در رابطه با سوال پژوهش است (براون و کلارک، ۲۰۲۲) در این روش مسیری رفت و برگشتی بین مجموعه داده ها، کدها و تحلیل آنها ساخته می شود.
- ۳- انطباق پذیری فرهنگی و اجرایی به روش دلفی: در این مرحله محققین به دنبال نهایی کردن مقوله ها و مضامینی بودند که با بوم، فرهنگ و اقتضات اجرایی مدارس استان همخوانی داشته باشد. مشارکت کنندگان این مرحله (نمونه) شامل ۸ نفر از متخصصان مختلف حوزه های علوم تربیتی، روان شناسی، فلسفه تعلیم و تربیت، برنامه ریزی درسی و مدیریت آموزشی بود. معیار ورود به تحقیق داشتن تحصیلات دکترای تخصصی در یکی از رشته های تحصیلی مرتبط با آموزش و پرورش و بهره مندی از

سوابق علمی و تجربی در حوزه آموزش و پرورش و معیار خروج عدم تمایل افراد بود. برای انجام تکنیک دلفی، برابند یافته‌های مراحل قبلی در اختیار یک تیم مرکزی (تیم پژوهشگران) قرار گرفت تا نسبت به جمع بندی اقدام کند. سپس مفاهیم و مقوله‌های احصا شده به اعضای گروه دلفی ارسال شد تا نسبت به اصلاح آن (با توجه به اقتضات فرهنگی و اجرایی مدارس) اقدام شود. نظرات کلیه اعضا در سه مرحله دریافت شد به گونه ای که در هر مرحله توسط تیم مرکزی جمع بندی و اصلاح می‌شد و دوباره برای اعضا ارسال می‌شد. این فرایند تا رسیدن به اجماع نظری ادامه خواهد داشت.

در مرحله پنجم (روش دلفی) مشارکت کنندگان (نمونه) شامل ۸ نفر از متخصصان مختلف حوزه‌های علوم تربیتی، روانشناسی، فلسفه تعلیم و تربیت، برنامه ریزی درسی و مدیریت آموزشی بود. معیار ورود به تحقیق داشتن تحصیلات دکترای تخصصی در یکی از رشته‌های تحصیلی مرتبط با آموزش و پرورش و بهرهمندی از سوابق علمی و تجربی در حوزه آموزش و پرورش بود.

اعتبار پژوهش در مرحله کیفی با چهار مؤلفه اعتمادپذیری، تأییدپذیری، وثوق و انتقال‌پذیری از طریق روش بازگرداندن نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش به مشارکت‌کنندگان، بهره‌گیری از حداقل دو نفر کدگذار و مکتوب کردن مدون فرایند پژوهش به دست آمد. علاوه‌برآن بهره‌مندی از تکنیک دلفی تأییدی قوی‌تر برای اعتباربخش کیفی بود. داده‌ها به روش تحلیل تماتیک و با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا ۲۰ تحلیل شدند.

یافته‌ها

پس از سه مرحله گردش پرسش‌نامه در بین اعضای گروه دلفی، مقوله‌های نهایی در قالب جدول ۱ و شکل ۱ آماده شد. تم‌های اصلی مدل شامل کنشگران اصلی مدرسه، محیط مدرسه، مدیریت و راهبری تربیتی، برنامه‌های درسی و تربیتی، و سیاست گذاری کلان بودند.

جدول ۱: مفاهیم و مقوله‌های مدل اجرایی مدرسه شاد پس از اجرای تکنیک دلفی

مخبرهای اصلی	مقوله‌ها	مفاهیم
کنشگران اساسی مدرسه	دانش‌آموزان	۱- ویژگی‌های جسمانی و روانی دانش‌آموزان، ۲- ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان، ۳- تفاوت‌های فردی (جسمی، روانی، فرهنگ، اقوام، ذهنی و ...)
	اولیای مدرسه	۱- شایستگی‌های عمومی معلم و مسئولین مدرسه (شخصیت، ظاهر و پرستیز، روحیه شوخ طبعی، انگیزه، رفتار اخلاقی، احترام، عدالت، مسئولیت‌پذیری و...)، ۲- شایستگی‌های حرفه‌ای معلم و مسئولین مدرسه (دانش‌پداگوژی، روانشناسی، و...)، ۳- شایستگی‌های تخصصی معلم و مسئولین مدرسه (تخصصی موضوعی، و...)، ۴- شایستگی‌های فناورانه معلم و مسئولین مدرسه (آشنایی با نرم افزارها، و...)
خانواده		۱- مدیریت انتظارات و باورهای خانواده دانش‌آموزان، ۲- آسیب‌های اجتماعی در خانواده دانش‌آموزان، ۳- توجه به تفاوت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خانواده دانش‌آموزان، ۴- تعامل متقابل خانواده و مدرسه، ۵- ایفای نقش خانواده به عنوان همیار فرایند تربیت

جامعه	تعامل مدرسه با سایر سازمان‌ها و نهادها، تعامل مدرسه و محله، رسانه (شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های رسمی و...)
محیط مدرسه	۱- استاندارد بودن وسایل و تجهیزات آموزشی و فناوری (از منظر، کمیت، کیفیت، تناسب با فراگیران، برنامه‌های درسی و...)، ۲- استاندارد بودن تجهیزات و تأسیسات غیرآموزشی (ارگونومی نیمکت‌ها، سیستم‌ها سرمایش، گرمایش، نور و...)، ۳- بهره‌مندی از فضاهای تربیتی متنوع (کارگاه، آزمایشگاه، نماز خانه، حیاط پویا و...) و استاندارد، ۴- بهداشت محیط مدرسه (کلاس‌ها، سرویس‌های بهداشتی، بوفه و...)، ۵- مدیریت ایمنی و امنیت (ایمن سازی محیط، تابلوهای هشداردهنده و...)، ۶- ابعاد زیبایی شناختی محیط مدرسه (معماری، رنگ، گل آرای، جذابیت‌های بصری، فضای سبز و...)
جو و فرهنگ مدرسه	۱- حاکمیت قانون مداری دموکراتیک و انعطاف پذیر در مدرسه، ۲- برقراری عدالت تربیتی و ریشه کنی تبعیض در مدرسه، ۳- مدیریت رفتارهای منفی دانش‌آموزان (قلدری و قدرت طلبی دانش آموزان، مسخره کردن، حسادت، زیرآب زنی و...) در مدرسه، ۴- پیاده سازی فرهنگ تعامل، انسجام و هم افزایی در مدرسه، ۵- حفظ کرامت دانش آموزان و حاکم شدن فضای معنوی، ۶- اخلاق و احسان، ایجاد جو حمایتی و انگیزشی مطلوب در دانش‌آموزان
مدیریت و راهبری تربیتی	۱- بازدیدها و اردوهای تفریحی، علمی، فرهنگی و اجتماعی برای دانش آموزان ۲- اجرای برنامه‌های فرهنگی، هنری، ورزشی و جشن‌های پر نشاط (مبتنی بر فرهنگی ایرانی اسلامی)، ۳- تمهیدات لازم برای پیشگیری و مقابله با آسیب‌های اجتماعی در مدرسه، ۴- پیش بینی برنامه‌های هدایت، راهنمایی و مشاوره در ابعاد مختلف تحصیلی؛ روانشناسی، دینی، سلامت و... برای دانش آموزان، ۵- اجرای برنامه‌های مهارت آموزی و کارآفرینی برای دانش آموزان، ۶- تمهیدات لازم برای شناسایی و مدیریت استعدادها دانش آموزان در ابعاد مختلف (علمی، هنری، ورزشی، فرهنگی و...)
توجه به نیازهای جسمانی و روان‌شناختی دانش‌آموزان	۱- تعامل و ارتباط مؤثر دانش‌آموزان با مربیان و اولیای مدرسه، ۲- تعامل و ارتباط مثبت دانش‌آموزان با یکدیگر (دوستی، اعتماد، یاری، رفاقت و...)، ۳- توجه به علایق و نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان، ۴- توجه به خواسته‌ها، نظرات و دیدگاه‌های دانش‌آموزان (ندای درونی دانش‌آموزان)، ۵- دادن آزادی بیان، استقلال و اختیار (واگذاری مسئولیت، فرصت انتخاب و...) در دانش‌آموزان، ۶- فرصت نقش آفرینی و ارائه شایستگی‌های دانش‌آموزان (ایفای نقش در طراحی و اجرای برنامه‌ها، توجه به تشکلهای دانش آموزی و...)، ۷- امیدبخشی و انگیزه بخشی به دانش‌آموزان
رهبری	۱- تعامل مثبت و سازنده میان کنشگران مدرسه (مدیر، معلمان، دانش‌آموزان، و...)، ۲- بهره‌مندی

اثربخش	از سبک مدیریت مشارکتی در تصمیم سازی‌ها و تصمیم گیری‌ها، ۳- اتخاذ رویکرد آینده پژوهی توسط مدیریت مدرسه در برنامه‌ها و فعالیت‌های مدرسه، ۴- برنامه ریزی مدیر برای رشد حرفه ای معلمان، ۵- ساماندهی و بکارگیری بهینه و اثربخش منابع انسانی توسط مدیر مدرسه، ۶- تنوع بخشی در تامین و مدیریت بهینه منابع مالی توسط مدیر مدرسه، ۷- نظارت، مسئولیت پذیری و پاسخگویی به ذینفعان مدرسه (اولیا، دانش‌آموزان و...) توسط مدیر مدرسه
برنامه‌های درسی و تربیتی	۱- روش‌های تدریس (خلاق، گروهی، فعال، اکتشافی، سرگرم آموزی، بازی محور و...)، ۲- بهره مندی از الگوهای تدریس تلفیقی، ۳- استفاده از رسانه‌های پر شمار و متنوع در تدریس، ۴- درگیر کردن کلیه احساسات (لامسه، شنوایی، بینایی و...) فراگیران در فعالیت‌های یادگیری، ۵- تناسب راهبردهای یادگیری با موقعیت‌های واقعی زندگی
اصول و رویه‌های حاکم بر فرایندهای آموزشی - تربیتی	۱- کاهش فشارهای درسی (تکالیف زیاد، ارزشیابی‌های اضطراب آور، وجه رقابت زایی و...)، ۲- بهره مندی معلمان از ابزارها و روش‌های متنوع در ارزشیابی با تاکید بر خودارزیابی، ۳- حاکمیت رویکرد "ارزشیابی برای یادگیری" در فرایندهای ارزشیابی (ارزشیابی در خدمت یادگیری باشد نه ابزاری برای نمره)، ۴- ارائه بازخوردهای سازنده و موثر به دانش آموزان توسط معلم، ۵- مدیریت بهینه کلاس درس (زمان، گروه بندی، و...) توسط معلم، ۶- توجه معلم به تمام ابعاد تربیتی (زیستی- بدنی، علمی- فناوری، اجتماعی- فرهنگی و...) در طراحی فرصت‌های یادگیری، ۷- ایجاد شبکه ای از محیط‌های یادگیری متنوع (کلاس درس، آزمایشگاه، حیاط، فضای مجازی، کارگاه، سالن، و...) در فعالیت‌های یاددهی یادگیری توسط معلم
سیاست‌گذاری کلان	۱- سیاست‌های جذب منابع مالی، ۲- سیاست‌های صحیح برای هزینه کرد مالی آمایش و مکان‌یابی مدارس
سیاست‌های نیروی انسانی	۱- سیاست‌های ساماندهی، ۲- سیاست‌های جذب معلم، ۳- سیاست‌های انگیزشی از معلمان، ۴- سیاست‌های آموزش و توانمندسازی
سیاست‌های مدیریتی و ساختاری	۱- شایسته سالاری در انتخاب و انتصاب مدیریت مدرسه، ۲- حاکمیت قوانین منعطف، منصفانه و عادلانه، ۳- پیاده سازی نظام مدیریت عملکرد، ۴- بهره گیری از ساختار نیمه متمرکز، ۵- جلوگیری از سلطه گری سیاسی در انتصاب‌ها، ۶- ارتباط و تعامل با ارکان سهیم در تربیت، ۷- برنامه ریزی راهبردی و آینده پژوهانه، ۸- علم محوری و پژوهش محوری برنامه‌ها، ۹- بازنگری سیاست‌های برگزاری کنکور سراسری

سیاست‌های آموزشی	۱-سیاست چند تألیفی در کتاب‌های درسی، ۲-یکپارچگی برنامه درسی، ۳-تمرکز زدایی از برنامه‌های درسی، ۴-متناسب سازی حجم و محتوای کتب درسی، ۵-بازنگری و اصلاح برنامه‌های درسی مبتنی بر رویکرد فرهنگی- تربیتی، ۶- پیاده سازی رویکرد سه وجهی (تجویزی، نیمه تجویزی و غیرتجویزی) در برنامه درسی، ۷-آموزش خانواده در راستای تفهیم بیشتر و تعامل بهتر با مدرسه و دانش‌آموز، ۸-ساختاربندی منطقی زمانی آموزش در مدارس، ۹-اشاعه و پایش برنامه درسی
------------------	---

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد که کنشگران اساسی شامل دانش‌آموزان، اولیای مدرسه، خانواده و جامعه بر شادابی مدارس موثر هستند. در ارتباط با ویژگی‌های دانش‌آموزان، وورینن^۱ و همکاران (۲۰۲۱) به این نتیجه دست یافت که شخصیت دانش‌آموزان هم با تعامل در مدرسه و هم با احساس شادی در مدرسه مرتبط است که هر دو به شادی عمومی کمک می‌کنند. به باور شیخ سیه بنویه و همکاران (۱۴۰۲) ویژگی‌های دانش‌آموزان از عوامل تأثیرگذار بر نشاط و شادابی است. آرگایل^۲ معتقد بود که شادی تحت تأثیر ترکیبی از عوامل درونی مانند شخصیت و عوامل بیرونی مانند روابط اجتماعی و شرایط زندگی است. در راهکار ۱-۱ سند تحول نیز بر توجه بیشتر به تفاوت‌های فردی و در راهکار ۲-۶ بر طبقه بندی و متناسب سازی مقولات و موضوعات تربیتی و اخلاقی با مراحل رشد و ویژگی‌های دانش‌آموزان تأکید شده است.

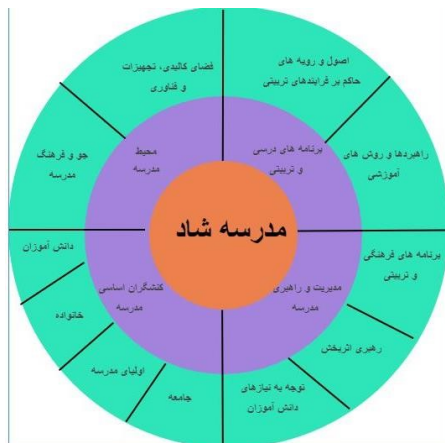
در خصوص معلمان، شیخ سیه بنویه و همکاران (۲۰۲۲) ویژگی‌های دانش‌آموزان، معلمان و مسئولین مدرسه را از عوامل شادی ساز مدارس متوسطه می‌دانند. پرومکارن^۳ (۲۰۱۷) ۱۰ برخی از مهم‌ترین ویژگی معلمان قرن ۲۱ را شامل مدیریت کلاس، مهارت‌های تدریس، توانایی استفاده از فناوری، مهارت‌های ارتباطی، و درک متقابل فرهنگی بر می‌شمارد. وان هال^۴ و همکاران (۲۰۱۷) معتقد است که تأکید بیشتر بر رفاه معلمان دبستان، ممکن است سرمایه خوبی برای نسل آینده نوجوانان شاد باشد. سلیمانی و همکاران (۲۰۱۱) نیز نشان دادند بین هر یک از چهار بعد خلاقیت (ایتکار، انعطاف‌پذیری، انگیزه، تحمل) و شادکامی مدارس رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. به صورت کلی موضوع شایستگی‌های معلمان در هدف عملیاتی شماره ۱۱ سند تحول بنیادین نیز مورد توجه قرار گرفته است.

1 Vuorinen

2 Argye

3 Promkarn

4 Van Hal

شکل ۱- الگوی کلی مدرسه شاد

در ارتباط با مقوله خانواده‌ها لاوری (۲۰۰۲) پیشنهاد می‌دهد فراهم‌سازی اطلاعات از خدماتی که توسط مدرسه ارائه می‌شود، از اهمیت زیادی برخوردار است. این اطلاعات می‌تواند شامل تاریخچه، اهداف، و ساختار مدرسه باشد. همچنین اطلاعات می‌تواند بنا به درخواست اولیا و مخاطبین از مدرسه درخواست شود. تنوع ارائه این اطلاعات و میزان اثربخشی آنها نیز حائز اهمیت است. تقویت بنیان خانواده و کمک به افزایش سطح توانایی‌ها و مهارت‌های خانواده در ایفای نقش تربیتی متناسب با اقتضائات جامعه اسلامی، به‌عنوان یکی از اهداف عملیاتی در سند تحول بنیادین تأکید شده است.

در ارتباط با جامعه، نتایج نشان داد که تعامل مدرسه با سایر سازمان‌ها و نهادها، تعامل مدرسه و محله، رسانه (شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های رسمی و...) می‌تواند بر میزان شادی و نشاط دانش‌آموزان مؤثر باشند. شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها همانند تیغه دو لبه می‌مانند، می‌توان از آنها به‌عنوان ابزاری برای رفاه اجتماعی بهره جست و می‌تواند مسبب برخی از مشکلات در نوجوانان شود. در این زمینه وان هال و همکاران (۲۰۱۷) در تحقیق خود نشان دادند که کودکانی که بیش از سه ساعت در روز پشت کامپیوتر، لب تاب یا تبلت می‌نشینند، احساس ناراحتی بیشتری دارند.

فضای کالبدی، تجهیزات و فناوری یکی دیگر از مقوله‌های مؤثر بر شادی در مدارس بود. یافته‌های پژوهشی تأیید می‌کنند که فضاهای باز حیاط مدارس اشیای را در دانش‌آموزان افزایش می‌دهد و نشاط و انگیزه برای یادگیری را در آنان توسعه می‌دهد (وایت^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). یادگیری در فضای باز در مناطق طبیعی می‌تواند برای کودکان غنی‌کننده باشد و آنها را قادر می‌سازد تا فراتر از مرزهای کلاس درس خود بیاموزند (گودال^۲، ۲۰۱۶). با توجه به رویکرد بوم شناختی به رشد انسانی، رشد کودک در یک

1. Waite
2. Goodall

سری از سیستم‌های محیطی سازمان یافته به صورت سلسله مراتبی رخ می‌دهد که با ویژگی‌ها، اجزا و قوانین خاص مشخص می‌شود و با روابط متقابل و پویا و تعاملات مرتبط است (پیرجیو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). تایافولن^۲ و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که محیط مدرسه در ابعاد فیزیکی، اجتماعی و علمی ارتباط مستقیمی با رفاه دانش‌آموزان دارد. هاگوگنگاس و پوهاکا^۳ (۲۰۲۱) پیشنهاد می‌دهد باید تلاش‌های ویژه‌ای برای حمایت از تفریح در فضای باز برای نوجوانان صورت گیرد. افونکینا^۴ و همکاران (۲۰۲۱) به این نتیجه دست یافتند که فعالیت‌های بیرون از خانه مهم هستند، زیرا کودکان را با طبیعت مرتبط می‌کند و حس مکان مشخص شده با بیوفیلی (گرایش ذاتی انسان با طبیعت) را ایجاد می‌کند و منجر به توسعه نشاط در دانش‌آموزان می‌شود. راهکارها ۱-۶۱، ۶۱-۶۲ و راهکارها ۱-۱۴ تا ۳-۱۴ به مقوله تجهیزات، فناوری‌های آموزش، و متناسب سازی فضاهای تربیتی اشاره شده است.

مقوله دیگر جو و فرهنگ مدرسه بود. یافته‌های اکپور^۵ (۲۰۲۲) نشان داد که با افزایش سطح جو مدرسه، میزان شادی مدرسه نیز افزایش می‌یابد. فعالیت‌های علمی، اجتماعی و هنری را می‌توان به منظور ایجاد شادی دبیرستانی که با جو مثبت مدرسه اتفاق می‌افتد، غنی کرد. اداس^۶ (۲۰۱۳) نیز تأکید داشت که برای نشاط و شادابی در مدارس، دانش‌آموزان نیز بایستی از قوانین و مقررات تبعیت کنند. سازمان یونسکو نیز معتقد است برای شاداب سازی محیط مدرسه باید عاری از قلدری و آزار و اذیت و محیطی یادگیری ایمن، جذاب و فراگیر باشد.

برنامه‌های فرهنگی-تربیتی مقوله دیگری بود که بر شادی مدرسه موثر است. آریز^{۱۰} و همکاران (۲۰۲۲) انجام فعالیت‌های لذت بخش را یکی از عوامل شادی ساز مدارس نام می‌برد. در راهکارهای ۶- سند تحول بر تنوع دادن به حرف و مهارت‌ها، راهکار ۵-۶ بر اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت آموزی، و راهکار ۳-۷ بر ارائه خدمات مشاوره‌ای - تربیتی تأکید شده است. مقوله دیگری احصا شده توجه به نیازهای جسمانی و روانشناختی دانش آموزان بود. جانیانوات^۸ و همکاران (۲۰۱۹) پیشنهاد دادند که معلمان در طراحی دروس متناسب با نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان خود آزادی عمل داشته باشند. آریز^۹ و همکاران (۲۰۲۲) ارتباط با دیگران و عاطفه مثبت را از عوامل شادی در کودکان بر شمرده است. کاناکایا و دینزیلی^{۱۱} (۲۰۲۰) نشان دادند که سطوح رضایت از نیازهای شایستگی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده شادکامی در بین فراگیران بود. لئون و نونز^{۱۲} (۲۰۱۳) نشان دادند که ارتباط و شایستگی با میزان بهزیستی در فراگیران ارتباط مثبتی دارد. تیان^{۱۳} و همکاران (۲۰۱۴) نیز شواهد مهمی از نقش‌های مختلف ارضای نیازهای (استقلال، ارتباط و شایستگی) نوجوانان که در دوران مدرسه تجربه می‌شوند، در بهزیستی ذهنی مرتبط با

1. Pirchio
2. Tapia-Fonllem
3. Hakoköngäs & Puhakka
4. Afonkina
5. Akyürek
6. Dös
7. Ayriz
8. Chayanuvat
9. Ayriz
10. Cihangir Cankaya & Denizli
11. León & Núñez
12. Tian

مدرسه ارائه کرد. فرویلند^۱ و همکاران (۲۰۱۹) نیز در پژوهش خود نشان دادند که ارضای نیازهای روانشناختی (استقلال، ارتباط و شایستگی) با شادی دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری دارد. رایان و دسی^۲ (۲۰۰۶) در تئوری خودتعیین‌گری بر لزوم سه نیاز اساسی روانشناختی پایه تأکید داشتند. تئوری خودتعیین بیان می‌کند که افراد دارای سه نیاز رشدی اساسی هستند: نیاز به ارتباط، شایستگی و استقلال. ارضای این نیازها برای رشد و رفاه روانی فرد ضروری است. به طور معمول، افراد به دنبال ارضای این نیازها از طریق تعامل با محیط خود هستند. بنابراین، اگر دانش‌آموزان احساس کنند به طور معناداری با معلمان و همکلاسی‌ها ارتباط دارند و مورد پذیرش قرار می‌گیرند - یعنی اگر در مدرسه با دیگران روابط حمایتی داشته باشند - نیاز آنها به ارتباط برآورده می‌شود. اگر دانش‌آموزان احساس کنند که می‌توانند با چالش‌های مدرسه (مثلاً تکالیف و امتحانات) مقابله کنند، احساس شایستگی شخصی را تجربه خواهند کرد. علاوه بر این، اگر آنها آزادی انتخاب داشته باشند، احساس خودمختاری خواهند کرد (استیگلبائور^۳ و همکاران، ۲۰۱۳).

رهبری اثربخش از دیگر مقوله‌های مؤثر بر نشاط و شادابی مدرسه بود. جانسون^۴ و همکاران (۲۰۱۹) آموزش توسعه حرفه‌ای و حمایت از مدیران و معلمان مثبت‌اندیش می‌تواند زمینه نشاط و شادابی را در مدارس فراهم کند. در ارتباط با مقوله تعامل میان کنشگران مدرسه داس^۵ (۲۰۱۳) در تحقیق خود نشان داد برای ایجاد یک مدرسه شاد معلمان و مدیران باید به هم نزدیک‌تر باشند و دانش‌آموزان را راهنمایی و هدایت کنند.

مقوله دیگر راهبردها و روش‌های آموزشی بود. دوس (۲۰۱۳) اظهار داشت دانش‌آموزان از معلمان انتظار دارند که موضوعات را با روش‌های مختلف تدریس ارائه کنند. همچنین شیخ سیه بنویه و همکاران (۲۰۲۲)، روش‌های تدریس و آموزش و فعالیت‌ها، اقدامات و برنامه‌های آموزشی مدرسه را از عوامل شادی ساز مدارس متوسطه می‌دانند. برول و وینهن^۶ (۲۰۱۴) معتقدند که آموزش‌های مبتنی بر روش‌های مشارکتی و گروهی باعث تقویت استقلال و خودمختاری شده و منجر به ادراک شادابی در فراگیران می‌شود. در راهکار ۱-۱ و ۳-۱۷ سند تحول نیز بر این مقوله تأکید شده است. علاوه بر آن در سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران بر بهره‌مندی از روش‌های فعال، خلاق و تعالی بخش تأکید شده است.

اصول و رویه‌های حاکم بر فرایندهای آموزشی - تربیتی نیز یکی دیگر از مقوله‌های احصا شده است. استینمایر^۷ و همکاران (۲۰۱۶) اضطراب امتحانات در دانش‌آموزان واریانس قابل‌توجهی از مولفه‌های بهزیستی را می‌تواند پیش‌بینی کند. سازمان بین‌المللی یونسکو نیز کاهش استرس ارزشیابی، بازخورد مثبت و تقویت یادگیرنده محور و شخصی سازی به عنوان فرایندهای مهم اثرگذار بر شادی مدارس نام می‌برد. در برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران اصول مهمی هم چون نزدیکی تدریس با واقعیت‌های زندگی، پرهیز از ارزشیابی‌های اضطراب‌آور و مایوس‌کننده و استفاده از انواع روش‌ها و ابزارهای ارزشیابی تأکید شده است.

1. Froiland
2. Ryan & Deci
3. Stiglbauer
4. Johnson
5. Dös
6. Brulë & Veenhoven
7. Steinmayr

سیاست‌های مالی، نیروی انسانی، ساختاری - مدیریتی و آموزشی مقوله‌های مهم دیگری بودند که در شادی و نشاط مدرسه تأثیرگذار است. در اهداف عملیاتی مندرج در سند تحول بنیادین سیاست‌های ناظر بر حوزه ارائه شده است. مثلاً در هدف عملیاتی شماره ۱۲ به برقراری الگوی جبران خدمات و تأمین رفاه نیروی انسانی، در هدف عملیاتی شماره ۲۰ بر تأمین تخصیص و تنوع بخشی به منابع مالی، در راهکارهای ۱۵-۱۱.۴، ۱۱-۱۱، ۲-۱۱ در ارتباط با جذب و تربیت معلمان، در هدف عملیاتی شماره ۲۱ بر بازننگری و بازمهندسی ساختارها و رویه‌ها و روش‌ها، و در سند برنامه درسی ملی بر بازننگری و اصلاح برنامه‌های درسی مبتنی بر رویکرد فرهنگی- تربیتی، و پیاده سازی رویکرد سه وجهی (تجویزی، نیمه تجویزی و غیرتجویزی) در برنامه درسی تأکید شده است.

نتایج این پژوهش مسیرهای روشنی را برای سیاست‌گذاران، مدیران و معلمان تبیین می‌کند تا بر مبنای آنها زمینه نشاط و شادابی در مدارس را ایجاد کنند. در این راستا پیشنهادهای کاربردی برای سیاست‌گذاری مطلوب مدیران ستادی (در حوزه‌های مالی، آموزشی، ساختاری - مدیریتی و نیروی انسانی)، برنامه‌ریزی بهینه مدیران مدارس (در راستای توسعه زیرساخت‌ها، ایمنی و امنیت، قانون‌مداری، برنامه‌های تربیتی و سبک مدیریتی)، و عملکرد اثربخش معلمان (برای بهره‌گیری از روش‌های فعال، خلاق و گروهی در تدریس، به‌کارگیری اصول مناسب در فرایندهای آموزش و ارزشیابی، و بهره‌مندی از محیط‌های یادگیری متنوع و جذاب) ارائه شده است.

تقدیر و تشکر:

این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی و با استفاده از اعتبارات اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان انجام شده است.

از کلیه معلمان و دانش‌آموزانی که در این پژوهش مشارکت داشتند تقدیر و تشکر می‌شود.

منابع

مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰)، وزارت آموزش و پرورش، تهران

Afonkina, I., Bigell, W., Chernik, V., Ekeland, T. G., Kuzmicheva, T., Stien, K. E., & Zoglowek, H. (2021). Encounters in and with Summer Camps—Happy Childhood, Alternative Bildung, or What? *Education Sciences*, 11(10), 567.

Akyürek, M. İ. (2022). Examining the relationship between school climate and happiness according to primary school students' perceptions. *Education* 3-13, 1-14. doi:10.1080/03004279.2022.2089711

Argyle, M. (2013). *The psychology of happiness*: Routledge.

Ayrisa, Y., Izzaty, R. E., Romadhani, R. K., Oktaviani, F., & Wicaksono, B. (2022). Exploring the meaning of happiness of middle childhood children. *Children and Youth Services Review*, 143, 106659. doi:https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106659

Badri, M., Al Nuaimi, A., Guang, Y., Al Sheryani, Y., & Al Rashedi, A. (2018). The effects of home and school on children's happiness: A structural equation model. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 12(1), 1-16.

- Braun, V., & Clarke, V. (2022). Conceptual and design thinking for thematic analysis. *Qualitative Psychology*, 9(1), 3.
- Brulé, G., & Veenhoven, R. (2014). Participatory teaching and happiness in developed nations. *Advances in Applied Sociology*, 4, 235-245.
- Calp, Ş. (2020). Peaceful and Happy Schools: How to Build Positive Learning Environments? *International Electronic Journal of Elementary Education*, 12(4), 311-320.
- Chayanuvat, A., Han, W., & Xuexia, S. (2019). How to Help Students Learn with Happiness.
- Cihangir Cankaya, Z., & Denizli, S. (2020). An Explanation of Happiness with Secure Attachment, Basic Psychological Needs and Hope: The Case of Turkish University Students. *European Journal of Educational Research*, 9(1), 433-444.
- Datu, J. A. D., King, R. B., & Valdez, J. P. M. (2017). The academic rewards of socially-oriented happiness: Interdependent happiness promotes academic engagement. *Journal of School Psychology*, 61, 19-31.
- Demirtaş, H. (2006). Yönetim kuram ve yaklaşımları eğitiminin ilköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi paradigmalarına etkileri. *Educational Policy Analysis And Strategic Research*, 1(1), 49-70.
- Dös, I. (2013). Happy school. *Eğitim ve Bilim*, 38(170)
- Engels, N., Aelterman, A., Petegem, K. V., & Schepens, A. (2004). Factors which influence the well-being of pupils in Flemish secondary schools. *Educational studies*, 30(2), 127-143.
- Erçetin, Ş. Ş., & Topaloğlu, H. (2017). Scale Construction for Revealing the Happiness Perception of Secondary School Students. Paper presented at the International Symposium on Chaos, Complexity and Leadership.
- Fox Eades, J. M., Proctor, C., & Ashley, M. (2013). Happiness in the classroom.
- Froiland, J. M., Worrell, F. C., & Oh, H. (2019). Teacher-student relationships, psychological need satisfaction, and happiness among diverse students. *Psychology in the Schools*, 56(5), 856-870.
- Goodall, J. (2016). Technology and school-home communication. *International Journal of pedagogies and learning*, 11(2), 118-131.
- Guilherme, A., & de Freitas, A. L. S. (2017). 'Happiness education': A pedagogical-political commitment. *Policy Futures in Education*, 15(1), 6-19. doi:10.1177/1478210316637489
- Hakoköngäs, E., & Puhakka, R. (2021). Happiness from Nature? Adolescents' Conceptions of the Relation between Happiness and Nature in Finland. *Leisure Sciences*, 1-20. doi:10.1080/01490400.2021.1877584
- León, J., & Núñez, J. L. (2013). Causal ordering of basic psychological needs and well-being. *Social Indicators Research*, 114, 243-253.

- Pirchio, S., Fraijo Sing, B. S., & Passiatore, Y. (2020). Editorial: Where to Raise Happy and Skilled Children: How Environment Shapes Human Development and Education. *Frontiers in Psychology*, 11. doi:10.3389/fpsyg.2020.594924
- Promkarn, T. (2017). Characteristics of 21st century teachers in schools with cross-cultural students, Chiang Rai Province. *Kasalongkham Research Journal*, 11(2), 95-109.
- Reynolds, K. J., Subašić, E., & Tindall, K. (2015). The problem of behaviour change: From social norms to an ingroup focus. *Social and Personality Psychology Compass*, 9(1), 45-56.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2021). Self-determination Theory: Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness. *Rajagiri Management Journal*, 15(1), 88-90.
- Sheikh Siyah Banoeieh, S., Bagheri, M., Jafari, P., & Qorchian, N. (2022). Designing a Model to Promote Happiness in High School Students. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology*, 4(1), 124-135. doi:10.52547/ieepj.4.1.124
- Soleimani, N., & Tebyanian, E. (2011). A Study of the Relationship Between Principals' Creativity and Degree of Environmental Happiness in Semnan High Schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 29, 1869-1876. doi:https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.436
- Steinmayr, R., Crede, J., McElvany, N., & Wirthwein, L. (2016). Subjective well-being, test anxiety, academic achievement: Testing for reciprocal effects. *Frontiers in psychology*, 6, 1994.
- Stiglbauer, B., Gnambs, T., Gamsjäger, M., & Batinic, B. (2013). The upward spiral of adolescents' positive school experiences and happiness: Investigating reciprocal effects over time. *Journal of School Psychology*, 51(2), 231-242. doi:https://doi.org/10.1016/j.jsp.2012.12.002
- Tapia-Fonllem, C., Fraijo-Sing, B., Corral-Verdugo, V., Garza-Terán, G., & Moreno-Barahona, M. (2020). School Environments and Elementary School Children's Well-Being in Northwestern Mexico. *Frontiers in Psychology*, 11. doi:10.3389/fpsyg.2020.00510
- Tian, L., Chen, H., & Huebner, E. S. (2014). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school-related subjective well-being in adolescents. *Social Indicators Research*, 119, 353-372.
- Van Dijk-Wesselius, J., Maas, J., Hovinga, D., Van Vugt, M., & Van den Berg, A. (2018). The impact of greening schoolyards on the appreciation, and physical, cognitive and social-emotional well-being of schoolchildren: A prospective intervention study. *Landscape and urban planning*, 180, 15-26.
- Van Hal, G., Bruggeman, B., Aertsen, P., & Bruggeman, H. (2017). Happy teachers and happy school children: going hand in hand Guido Van Hal. *European Journal of Public Health*, 27(suppl_3).

- Vuorinen, K., Hietajärvi, L., & Uusitalo, L. (2021). Students' Usage of Strengths and General Happiness are Connected via School-related Factors. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 65(5), 851-863. doi:10.1080/00313831.2020.1755361
- Waite, S., Bølling, M., & Bentsen, P. (2016). Comparing apples and pears?: a conceptual framework for understanding forms of outdoor learning through comparison of English Forest Schools and Danish udeskole. *Environmental education research*, 22(6), 868-892.

Designing the executive model of the happy school based on the Fundamental Reform Document of Education

Mohsen Vahdani^۱, Zahra Taslimi^۲, Mehran Asadi Marghmaleki^۳ and Najmeh Rezasoltani^۴

Abstract

The purpose of this research was to design the executive model of the happy school based on the Fundamental Reform Document of Education. The qualitative research method was conducted in three stages: 1- Analyzing the Ministry of Education's upstream documents 2- Interviewing 15 experts 3- Summarizing and culturally and executively adapting using the Delphi technique with the participation of 8 experts. According to this research, the key components of a school include the school environment, educational management and leadership, curriculum and educational programs, and the macro policy that can contribute to the vitality of the school. Stakeholders include students, parents, and community members. In the school environment, physical space, equipment and technology, and school atmosphere and culture are the main factors affecting the vitality of the school. In terms of educational management and leadership, cultural-educational programs, attention to students' physical and psychological needs, and effective leadership are key. When it comes to educational programs, educational strategies, and methods, as well as principles and procedures governing the educational processes, are crucial. Finally, in the realm of macro-policies, financial support, welfare dimensions, human, managerial, structural, and educational aspects are all significant. The research results offer policymakers, administrators, and teachers suggestions on how to create the necessary conditions for vibrant and happy schools.

Key words: vitality, student, well-being, education

^۱. Corresponding Author, Assistant Professor of Sport Management, Department of Motor Behavior & Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran, E-mail: m.vahdani@spr.ui.ac.ir

^۲. Department of Physical Education, University of Farhangian, P.O Box 14665- 889, Tehran, Iran, E-mail: z.taslimi@cfu.ac.ir

^۳. Ph. D of curriculum development, Department of Psychology And Educational Sciences, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, E-mail: pana4.ir@gmail.com

^۴. Ph.D of Sport management, Department of Sport Management, Faculty of Psychology and Education Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran, E-mail: n.rezasoltani@gmail.com